Maahanmuutto-osasto
Neuvotteleva virkamies Tiina Snellman

Puolustusvaliokunta
PuV@eduskunta.fi

Asiantuntijakuuleminen 29.3.2017

VNS 3/2017 vp Valtioneuvoston puolustusselonteko

Eduskunnan hallintovaliokunta on pyytänyt maahanmuutto-osastolta lausuntoa liittyen valtioneuvoston puolustusselontekoon. Erityisenä teemana on kokonaisturvallisuuden konsepti ja yhteiskunnan kriisinsietokyky.

Puolustusselonteossa todetaan, että ulkoinen ja sisäinen turvallisuus kytkeytyvät toisiinsa aiempaa selkeämmin. Sisäministeriö katsoo, että ulkoisen turvallisuuden uhka voi olla uhka sisäiselle turvallisuudelle, mikäli uhkaan ei ole varauduttu eikä siihen ole pystytty vaikuttamaan ajoissa. Onkin tärkeää, että varautuminen toteutetaan kokonaisturvallisuuden toimintamallin mukaisesti. Erityisesti viime vuosina kasvaneen maahantulon seurauksena maahanmuutosta on tullut merkittävä osa sisäisen turvallisuuden kokonaisuutta. Maahanmuuttajien onnistuneella integraatiolla voidaan parantaa eri väestöryhmien välisiä suhteita ja turvata yhteiskuntarauha.

Puolustusselonteon mukaan Suomen lähialueen turvallisuustilanne on heikentynyt. Myös kauempana sijaitsevien maiden ja alueiden heikentynyt turvallisuustilanne vaikuttaa maahamme, kun miljoonat ihmiset lähtevät kotimaistaan hakemaan turvaa eri puolille maailmaa. Tietoisuus kansainvälisestä tilanteesta ja siihen liittyvistä epävarmuustekijöistä on välttämätön osa valmiutemme ylläpitoa, jotta maahanmuuton toimintaympäristön muutoksiin voidaan nopeasti reagoida.

Suomesta haki turvapaikkaa vuonna 2016 yhteensä 5 657 henkilöä, kun vuonna 2015 turvapaikanhakijoiden määrä oli ennätyksellisesti 32 476. Vaikka Suomen turvapaikanhakijatilanne on palautunut aiempien rauhallisempien vuosien tasolle, ei tilanne ole sama koko EU:n alueella. Tulijoita on edelleen hyvin merkittäviä määriä eikä ole viitteitä siitä, että Eurooppaan suuntautuva turvapaikanhakijamäärä laskisi lähitulevaisuudessa. Hallitsemattomaan maahantuloon liittyy turvallisuusriskejä, kuten terrorismiyhteyksiä, ulkomaalaisvastaisten ääriliikkeiden nousua ja erimuotoista rikollisuutta, johon tulee sisäisen turvallisuuden viranomaisten varautua.

Äkilliset muutokset maahanmuuttohallinnon toimintaympäristössä ovat mahdollisia, kuten vuoden 2015 tilanne Suomessa osoitti. Syksyn 2015 tilanne edellytti merkittäviä resurssilisäyksiä ja toiminnan laajentamista SM:n hallinnonalalla. Myös eri viranomaisten ja järjestöjen yhteistoiminta lisääntyi. Turvapaikkapäätöksenteon nopeuden turvaamiseksi ja hakemusruuhkan välttämiseksi Maahanmuuttovirastoon palkattiin satoja uusia turvapaikkakäsittelijöitä. Vastaanottokeskusverkosto kymmenkertaistui, minkä ohella maahantulijoiden rekisteröinnin suorittamiseksi perustettiin Tornioon järjestelykeskus SPR:n ja viranomaisten yhteistyönä. Myös Puolustusvoimat tarjosi järjestelykeskuksessa virka-apua ja oli näin tukemassa keskuksen toimintaa, jolla pystyttiin turvapaikkatilannetta hallitsemaan maassamme menestyksekkäästi.

Suomen maahanmuuttoviranomaisilla on oltava kyky reagoida nopeasti ja kustannustehokkaasti maahantulotilanteessa tapahtuviin muutoksiin. Syksyn 2015 tilanteesta saatuja kokemuksia pyritään nyt hyödyntämään uuden vastaavan

laajamittaisen maahantulotilanteen varalle. Erityisesti pyritään kehittämään viranomaisten ja järjestöjen välistä tiedonkulkua ja vastuita, päivittämään ja ylläpitämään valmiussuunnitelmia sekä hyödyntämään tutkimustoimintaa päätöksenteossa. Myös harjoitustoiminnan säännönmukaisuutta on syytä korostaa. Riittävällä varautumisella resurssit huomioiden voidaan ylläpitää ja kehittää hallinnon kykyä varautua nopeastikin kasvaviin turvapaikanhakijamääriin.

Maahanmuutto-osasto vastaa maahanmuuttoa ja Suomen kansalaisuutta koskevan politiikan ja tähän liittyvän lainsäädännön valmistelusta ja yhteen sovittaa maahanmuuttoasioihin liittyvää toimintaa eri hallinnonalojen välillä. Osasto tulosohjaa Maahanmuuttovirastoa sekä huolehtii viraston toimintaedellytyksistä. Maahanmuutto-osasto edustaa maahanmuuttoasioissa Suomea Euroopan unionissa ja kansainvälisessä yhteistyössä.

Sisäministeriön maahanmuutto-osasto ohjaa Maahanmuuttovirastoa ja varmistaa viraston resurssit ydintehtäviensä hoitamiseksi, mukaan luettuna maahantulon häiriötilanteisiin varautuminen. Sisäministeriö ohjaa vielä toistaiseksi myös elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksia laajamittaisen maahantulon tilanteeseen varautumiseksi. Aluehallintouudistuksessa ELY-keskusten tehtävät lakkaavat 1.1.2019 alkaen ja laajamittaisen maahantulon varautuminen on esitetty siirrettäväksi ELY-keskuksilta Maahanmuuttovirastolle.